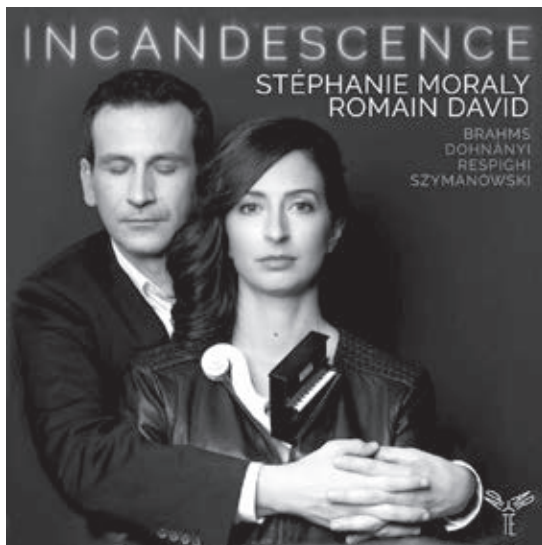

bonne-on, disszertációjában az 1868–1943 között keletkezett francia hegedű-zongoraszonátákat vizsgálta. A Dohnányi-szonátáról is minden lehető ismeretet begyűjtött, és tanulmányozta a mű Országos Széchényi Könyvtárban őrzött kéziratát is. A lemezkísérőben a két művésszel olvashatunk interjút, melyben a felhangzó alkotásokhoz fűződő kapcsolatokról vallanak. Stephanie szerint a négy zeneszerző közös jellemzője, hogy ugyanazokat az értékeket vallják, közös a zene iránti elkötelezettségük, lelkesedésük és a műveikben meglévő kifejezés intenzitása, továbbá, hogy az eget ostromolják alkotásaikkal. Persze mindezeket másokról is el lehet mondani, de a Moraly-David-duó interpretációjával támasztja alá a fenti megállapításokat. A két művész már több éve játszik együtt, nemcsak duóban, hanem a Syntonia Kvintett 1. hegedűs és zongorista tag-

jaként. Játékukra a felszabadultság, a muzsikálás örömeinek megnyilvánulása éppúgy jellemző, mint a kottában leírtak maximális tiszteletben tartása (a tempójelzések fontosságára a lemezkísérőben is felhívják a figyelmet). Az összeszokottság mellett egymás inspiráló partnerei is, akik azonos hullámhosszon vannak. Játékuk megmutatja a művekben rejtőző érzelmeket és indulatokat, a karaktereket és a hozzátársuló tónusokat, a lassú tételek lírai megnyilatkozásait, a záró tételek sodró lendületét. A négy darab mindegyike után pedig elcsodálkozunk, milyen sok szépség rejtőzik e művekben. Hálásak lehetünk Stéphanie Moraly és Romain David bátorságának, hogy lemeze vették e négy darabot, és talán felvételüknek köszönhetően Dohnányi Ernő hegedű-zongoraszonátáját is gyakrabban hallhatjuk majd a hangversenytermekben.

Kovács Ilona

Rossini Semiramide című operájának teljes felvétele az Opera Rara gondozásában

Rossini *Semiramide* című két-felvonásos drámai operája a pesarói mester utolsó alkotása az opera seria műfajában. A velencei La Fenice színház számára komponálta, akárcsak 10 évvel korábbi műfajtestvérét, a *Tancredi*, amellyel első átütő sikerét aratta. A két velencei premier között eltelt évtizedből azonban a zeneszerző hét esztendőnt Nápolyban töltött, aminek hatása természetesen nem múlt el nyomtalanul. Ennek ellenére számos közös vonása van a két olasz seriának, amelyek annak az évtizednek a két végpontját jelzik, ami során Rossini jelentősen átalakította az olasz opera tájképét. Mindkét mű szöveggönyve Voltaire azonos című színművein alapul, és librettistájuk is közös: Gaetano

A bemutató címlapja

Rossi. A *Tancredi*hez hasonlóan a vezető tenor helyét itt is *contralto* nadrágszerep tölti be, és a nagyobb lélegzetű együttesekkel szemben a Semiramisban is túlnyomórészt az áriák és duettek dominálnak, formailag világosan elkülönülve.

A zeneszerző is bizonyára tisztában volt a lehetséges összevetéssel, mert helyenként maga is felhívta rá a figyelmet. Rögtön a Semiramis első felvonásában, Arsace cavatinájában, ahol a hős Babilonba való megérkezésének pazar hangszerelésű zenekari bevezetése egyértelműen utal Tancredi Siracusába való visszatérésére a mű azonos dramaturgiai pontján. Azokon a helyeken azonban, ahol a *Tancredi* inkább az egyszerűséget preferálja, ott a Semiramis olyannyira hajlik a túlradó zeneiségre, hogy a korabeli megfigyelők aligha

fedezhettek fel kézzelfogható stiláris rokonságot a két mű között. Stendhált a Semiramis 1825-ös párizsi bemutatója alapján a Tancredi inkább Raffaello egyszerűségére emlékeztette, míg a Semiramist Veronese nagyszabású tablóihoz hasonlította, megjegyezvén, hogy utóbbit Velence helyett inkább Königsbergnek, vagy Berlinnek írhatta volna Rossini, ami a vastag és bonyolult hangszerelésre való hajlamát illeti.

Ezt a korszakhatárt jelző, egyszerre visszatekintő és előremutató Rossini-operát, a szerző leghosszabb és egyik legjobb olasz tragikus operáját rögzítette a Felvilágosodás Korának Zenekara historikus hangszereken, 2016 nyarának végén a londoni Henry Wood Hallban. Az együtttest Sir Mark Elder dirigálja, az olasz bel canto olyan nemzetközi kiválóságaival a főszerepekben, mint Albina Shagimuratova, Daniela Barcellona, és Mirco Palazzi, valamint az Opera Rara Chorus (karigazgató: Madeleine Venner) közreműködésével. A kiadvány egyébként az Opera Rara és a terjesztésben közreműködő Warner Classics együttműködésének első közös produktuma. Az opera teljes felvétele tartalmazza mindazon részeket, amelyeket az operai felújítások során hagyományosan mellőznek. 2018 szeptemberi megjelenése óta a lemez hat rangos nemzetközi díjat nyert el az év legjobb operafelvétele kategóriában, még a pandémia kitörése előtti 2019. évben.

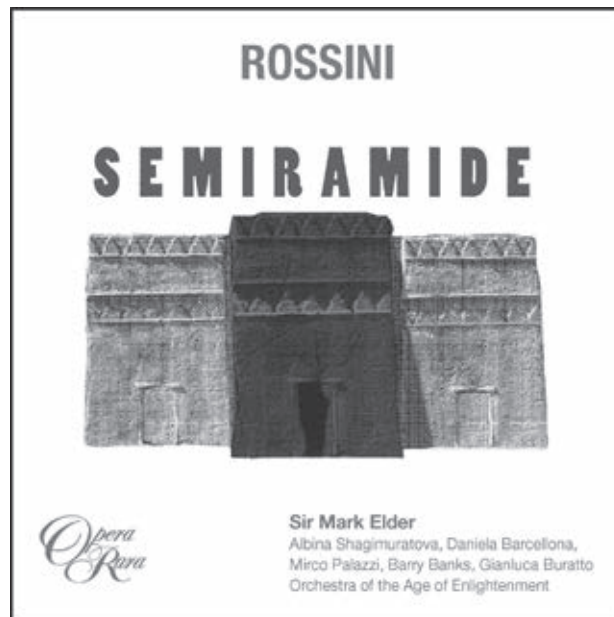
Heinrich Schmidt: Isabella Colbran énekesnő portréja

Az 1823. február 3-i velencei ősbemutató sikerét követően a *Semiramide* a 19. század folyamán szinte végig repertoáron maradt, a korszak vezető szopránjai, közöttük Maria Malibran – aki később Arsace szólamára váltott –, Adelina Patti és Nellie Melba parádés szerepeként. A 20. század második felében, Rossini seria operáinak a hatvanas-hetvenes években felívelő reneszánszának is emblematikus darabja volt, amit Joan Sutherland és Marilyn Horne emlékezetes párosával rögzített a Decca híres felvétele. A *Semiramide* címszerepe egyike Rossini legnehezebb, legnagyobb követelményeket támasztó koloratúra szerepeinek, amit feleségének, az akkor már leszálló ágban lévő, híres szopránénekesnőnek, Isabella Colbrannak írt.

Mindazonáltal nem a már hanyatló Colbrannak tudható be, hogy a darab legalább huszonhárom alkalommal ment még ugyanabban a karneváli szezonban, és hogy a következő évben a néhány utcával arrébb lévő San Benedetto színház, valamint a milánói Scala is sikerrel mutatta be. Utóbbi a teljes egészében Rossininak szentelt tavaszi stacionében, és még az őszi szezonban, valamint 1825 elején is műsorra tűzte. Rossini házi prima donnája – akit a premiért követő egyik előadáson sikerrel vettek rá, hogy ne hagyja ott a színpadot, így a teljes második felvonást mezza voce énekelte végig, ami a címszereplő halálakor spontán tapsviharra ösztönözte a közönséget - olyannyira csalódást keltett, hogy az opera eredeti címét a bemutatót követően Semiramis haláláról Semiramisra kellett rövidíteni, a primadonna Colbran „halálával” élcelődő velencei elméncségek elkerülendő. Ennek ellenére, a bensőséges kis színház zeneileg művelt és igényes közönsége egy helyi újság beszámolója szerint már a harmadik előadáskor felismerte a mű értékeit, „ami egy új gyöngyszem a híres maestro ragyogó koronáján” – írták. A lipcsei Allgemeine Zeitung pedig arról tudósított, hogy bár az első felvonást a közönség hűvösen fogadta, a második felvonás egyes számai tetszést arattak és Rossinit a függöny elé is kihívták. Az ősbemutató szereplőgárdája a korosodó primadonnától a relatív kezdőig terjedt. Arsace szerepében a még csak húszas éveiben járó cremonai alténekesnő, Rosa Mariani lépett fel, aki mindössze öt éves színpadi pályafutásra tekinthetett vissza, míg Assurt a korábbi idők Rossini szupersztárja, a tenor hangfajból egy betegség következtében húsz évvel korábban basszusra mélyülő Filippo Galli, számos Rossini ősbemutató hőse adta. A címszereplő szoprán mellett hasonlóan problematikus volt a skót tenor, John Sinclair fellépése Idreno szerepében. Az Allgemeine Musikalische Zeitung már idézett kritikája szerint előadása érdektelen és csiszolatlan volt, ráadásul a közönség angolszászos olasz kiejtését is nevetségesnek találta. A velencei előadások során, úgy tűnik, el is hagyták a két tenor áriát. Idreno első felvonásbeli áriája ugyanakkor felbukkant más színházakban, ahol a partitúra kézira-

tos bejegyzései arról tanúskodnak, hogy amúgy igyekeztek egyszerűsíteni szólamát. Az ősbemutató szereposztásának erőssége vagy gyengesége helyett sokkal fontosabb azonban az a körülmény, ami az opera teljes előadástörténetére, színháztól vagy szereposztástól függetlenül jellemző, és amire már a velencei ősbemutató is rávilágított. Akármennyire is kárhoznátni lehetett Sinclair kiejtését és előadásmódját, a tenor hős dramaturgiai tekintetben olyan lazán kapcsolódik a cselekményhez, ami két áriáját minden további nélkül elhagyhatóvá teszi. Hasonló a helyzet a második szoprán, Azema szerepével is, aki Voltaire eredeti drámájában még kulcsfontosságú, és aki az operaváltozatban Arsace Babilonba érkezésének fő oka, de Arsace, Assur és Idreno szerelmének tárgyaként Rossini partitúrájában már alig van szerepe, eltekintve a három férfi rivalizálásától. Nincs is sokkal több énekelni valója néhány rövid recitativo szakasznál és az I. finálé kórusához való ad libitum társulásnál. Együttvéve tehát a későbbi operák konvencionális szoprán-tenor szerelmespárjának nincs más teendője, mint a színpalak mögött várni, vagy - Idreno esetében - beénekelni az öltözőben, miáltal Rossini sajátos operai világának időződő udvari szopránja, bricsesz nadrágos altja, és ármánykodó koloratúra basszusa vokálisan mérkőzik a férjgyilkos, a túlvilági jelenés és a vérfertőző szerelem perverz történetében.

Ami az Opera Rara felvételének Rossini-trióját illeti, a címszerepet a taskenti születésű koloratúra-csillag, Albina Shagimuratova éneklé, Daniela Barcellona, olasz mezzo-koloratúr oldalán. „Ellenlábask” az Assurt megszemélyesítő szintén olasz basszista, Mirco Palazzi, aki pályafutásának elmúlt két évtizedében a világ valamennyi jelentős operaszínpadán megcsillogtatta kiemelkedő bel canto technikáját. Hozzájuk társul Barry Banks, az indiai király Idreno, és Susana Gaspar, Azema asszír hercegnő, valamint Gianluca Burratto, Oroe főpap szerepében. Mitrane testőrkapitányt David Butt Philip, a meggyilkolt Nino király szellemét pedig James Platt szólaltatja meg a lemezen. A rendkívül hosszú, több mint négyórás operában – amihez a velencei ősbemutatón még egy ötfelvonásos balett is társult a két operafelvonás közötti intermezzoként - sok feladatot kap a kórus is, mindenekelőtt a papokat, illetve harcosokat megtestesítő férfikar. A kiegyensúlyozott szólistagárdából kiemelkedik az Arsace-t éneklő mezzo, Daniela Barcellona rendkívül kiegyenlített produkciója, színes előadásmódja és virtuóz koloratúra technikája. Shagimuratova éneklésében elsősorban a hang szépsége, fénye és homogenitása megragadó, de az ő bravúros koloratúra technikája is vitán felüli, amihez hajlékony, és érzékeny frazeálás társul. Marco Palazzi szintén tökéletesen uralja az igényes szólám támasztotta koloratúra követelményeket, meleg fényű basszus hangja is tömör, magvas, időnként azonban – bár csak pillanatokra – némi fátyolos törés érezhető

rajta. Kifejező szerepformálása ugyanakkor rendkívüli láttató erővel jeleníti meg az intrikus figura összetett, bár a szövegkönyv által kevésbé árnyalt személyiségét. Barry Banks derekasan győzte Azema epekedő kérőjének két technikailag nehéz tenor áriáját, jöllehet az első ária magasságait némi szorítás árán sikerült kiénekelnie. A főpapot éneklő második basszus, Gianluca Burratto teljesítménye sem marad el a főszereplőkétől, sem hangban, sem zenei tekintetben. Az értelemszerűen kevesebb virtuozitást igénylő szólamot a cselekmény aktív részeseként, drámai kifejezőerővel tolmácsolja. Csekély megszólalásaiban rendkívül kedvesen és szépen énekel a portugál Susana Gaspar, asszír hercegnőként. A Madeleine Venner betanította Opera Rara Chorus-ból elsősorban a férfikar tűnt ki, kiegyenlített hangzásával, pontos megszólalásaival.

A Sir Mark Elder vezényelte Felvilágosodás Korának Zenekara az énekes szólistákkal azonos jelentőségű szereplője a felvételnek. Az együttes anyanyelvi szinten beszéli a korszak stílár nyelvét, a korabeli hangszerek pedig árnyaltan, puha, melegfényű hangszínnel szólalnak meg a muzsikusok kezében. A Zenekar tökéletesen érti a korszak zenei szimbolikáját és kifejezően közvetíti annak gesztusrendszerét. Előadásukban nem kevesebbről van szó, mint egy önmagában tökéletes, zárt zenei nyelvrendszer interpretációjáról, amelynek megismerését nyilvánvalóan alapos tanulmányok előzték meg. A dirigens, Sir Edler feszes tempókkal, pregnáns ritmusokkal, markáns karakterekkel kelti életre Rossini sziporkázó partitúráját, annak önmagában zárt drámai világán belül. Örömteli, hogy Rossini egyik legjelentősebb olasz operájának teljes felvétele hosszú évtizedek után ennyire magas színvonalon kerülhetett rögzítésre az Opera Rara és valamennyi közreműködő jóvoltából.

Kaizinger Rita

Szeretettel ajánljuk a Zenekar című lap olvasói figyelmébe a **Pannon Filharmonikusok webshopját**, amit mi csak Zenés almáriumnak hívunk. Egyrészt mert itt minden a muzsikáról szól, másrészt mert azt szeretnénk, ha idővel olyan izgalmas „kutakodóhely” lenne, mint nagyanyáink kincsekkel teli, sokfiókos szekrényei.

Sokszor olyanok számára keresünk ajándékot, akik nem foglalkoznak zenével, de azt szeretnénk, hogy egy kedves ajándék által közelebb kerüljön hozzájuk. Időnként szakmabélieket, kollégákat vagy tanítványainkat kívánjuk meglepni zenei tárgyú, vagy zenei motívumokkal díszített ajándéktárgyakkal. És már mi sem tudjuk hová tenni a tizedik kottafejes bögrét...

Többek között kézműves termékeket, ékszereket, dísz tárgyakat, CD-ket kínálunk a felnőtteknek, a legismertebb gyermekkönyv grafikusok által illusztrált, CD-vel ellátott zenés könyvsorozatot, vagy a QR kóddal elérhető zenével gazdagabbá tett Fantasztikus klasszikusok kötetet a kisebbeknek.

Biztatunk mindenkit, hogy kukkantson be a Zenés almáriumba a <https://www.pfz.hu/webshop> oldalon!

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:

HIVATÁSOS SZIMFONIKUS ZENEKAROK

Alba Regia Szimfonikus Zenekar

Cím: Székesfehérvár
Szabadságharcos út 59.
Tel: +36 22 20 20 23
E-mail: major@arso.hu
<https://arso.hu/>

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft.

Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.
Levelezési cím: 1775 Budapest, Pf. 122
Művészeti titkárság: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/b. IV. ép.
Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365
E-mail: nfo@bdz.hu • www.bdz.hu

Concerto Akadémia Nonprofit Kft.

Székhely: 1094 Budapest, Páva u. 10-12.
Levelezési cím: 1450 Budapest, Pf. 75
Központi telefonszám:
(+36-1) 215-5770 • Fax: (+36-1) 215-5462
E-mail: info@concertobudapest.hu
www.concertobudapest.hu

Duna Művészegyüttes Nonprofit Kft.

1051 Budapest, Zrínyi u. 5.
Tel./fax: (+36-1) 355-8330
E-mail: duna.szimf@dunapalota.hu
www.dunaszimfonikusok.hu

Kodály Filharmonia Debrecen

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
E-mail: info@kodalyfilharmonia.hu
www.kodalyfilharmonia.hu

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár Nonprofit Kft.

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Tel.: 411-6600 • Fax: 411-6699
E-mail: info@filharmonikusok.hu
foigazgato@filharmonikusok.hu
www.filharmonikusok.hu

Magyar Rádió Zenei Együttesek Szimfonikusok – Énekkar – Gyermekkórus

Székhely:
1037 Budapest, Kunigunda útja 64.
Levelezési cím: 1088 Budapest, Bródy Sándor u. 5-7.
E-mail: info@radiomusic.hu
www.radiomusic.hu

MÁV Szimfonikus Zenekar

Székhely: 1097 Bp., Péceli utca 2.
Levelezési cím: 1143 Bp, Stefánia út 61.
Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085
E-mail: office@mavzenekar.hu
www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.

3525 Miskolc, Fábán u. 6/a.
Tel.: (46) 323-488
E-mail: info@mso.hu • www.mso.hu

Óbudai Danubia Zenekar

1033 Budapest,
Laktanya u. 35. (I. em., 2-es kapucs.).
Tel.: (+36-1) 373-0228, (+36-1) 269-1178
E-mail: info@odz.hu • www.odz.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs

7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
Tel.: (72) 500-320 • Fax: (72) 500-330
E-mail: info@pfz.hu • www.pfz.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808
E-mail: info@sso.hu • www.sso.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
Korzó Zeneház
Tel.: (62) 426-102
E-mail: orch@symph-szeged.hu •
www.symph-szeged.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

5000 Szolnok, Hild tér 1
Aba-Novák Kulturális Központ
Tel.: (30) 9358-368
E-mail: info@szolnokszimfonikusok.hu
www.szolnokszimfonikusok.hu

Szent István Filharmonikusok Non-profit Kft.r

1145 Budapest, Columbus u. 11.
Tel.: (36 1) 467-0786
E-mail:
rendezveny@zugloifilharmonia.hu

EGYESÜLETKÉNT MŰKÖDŐ ZENEKAR

Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara

1061 Budapest, Andrassy út 22.
Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
<http://www.bpo.hu>

KAMARAZENEKAROK

Liszt Ferenc Kamarazenekar

1036 Budapest, Kiskorona utca 7.
Tel./Fax: +36 1 250 4938
lfkz@lfkz.hu <http://www.lfkz.hu>

REGIONÁLIS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE

1088 Budapest, Krúdy Gyula u 15. III./40.
Elnök: Szabó Sipos Máté
szabosiposmate@gmail.com
Főtitkár: Horváth Gábor • pagal@freemail.hu

Békés Megyei Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Békés Megyei Szimfonikus Zenekar Közhasznú Kulturális Egyesület
Békéscsaba 5600 Andrassy út 3.
Telefon: 20/4322-948
E-mail: uhrinviktor@freemail.hu
Honlap: www.bekesszimf.hu
Művészeti vezető: Uhrin Viktor

Dunakeszi Szimfonikus Zenekar Egyesület

Magyarország

(korábbi Váci Szimfonikus Zenekar)

2120 Dunakeszi, Állomás sétány 17.
Honlap: www.vsz.net

E-mail: vaciszimfonikus@gmail.com

Egri Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Egri Szimfonikus Zenekar Kulturális Egyesület
Eger 3300 Knézhik K. u. 8.
Telefon: 20/964-1518
Honlap: www.egriszimfonikusok.hu
Művészeti vezető: Szabó Sipos Máté

Gödöllői Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Gödöllői Szimfonikus Zenekar Alapítvány
Gödöllő 2100 Ady Endre sétány 1.
Telefon: 30/546-1852
E-mail: gso.zenekar@gmail.com
Honlap: www.gso.hu
Művészeti vezető: Horváth Gábor

Kecskeméti Szimfonikus Zenekar,

Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ

6000 Kecskemét, Deák tér 1.
Telefon: 06-20/3230-001
E-mail: ksztitkar@gmail.com
gerhat.laszlo@gmail.com
Honlap: www.hirosagora.hu
Művészeti vezető: Gerhát László

Soproni Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekar

Pro Kultúra Sopron Nonprofit Kft.
9400 Sopron, Liszt Ferenc utca 1.
www.prokultura.hu

Szabolcsi Szimfonikus Zenekar Közhasznú Egyesülete

Székhely: 4400 Nyíregyháza,
Szent István u. 12.
mobil: 30 9656 453
E-mail: szabolcsiszimf@gmail.com
Képviseelő: Nagy Gyula

Tatabánya Város Szimfonikus Zenekara

Levelezési cím: TatabányArt Művészeti Egyesület
Tatabánya Fő tér 34.
Telefon: 30/6926489
E-mail: gezaroman@t-online.hu
Művészeti vezető: Román Géza

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK,
VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSZÉK ÉS
TÁNCMŰVÉSZEK SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA,
A NEMZETI KULTURÁLIS ÁLLAMPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL.

A szerkesztőség levelezési címe:

ZENEKAR MŰVÉSZETI BT.

1222 Budapest, Fenyőtoboz utca 6.

e-mail: info@zenekarujrsag.hu

www.zene-kar.hu

Felelős kiadó és szerkesztő: POPA PÉTER

Nyomás: EPC nyomda

ISSN: 1218-2702

Az interjúkban és a kritikákban ethangzolt véleményekkel és kijelentésekkel szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul. Észrevételeknek, helyesbítéseknek készséggel helyt adunk.

Egy valódi hangszerbolt

Kiemelkedően széles választékkal várjuk vásárlóinkat 2021-ben is!

fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14.
+36 1 210 2790, +36 30 488 6622

Nyitvatartás: h-p 9⁰⁰ -17³⁰

Adams Alexander Alphasax A&S Bach Bags Berg Larsen BG Blackburn Buffet Crampon B&S
Cannonball Cherub Conn-Selmer Courtois D'Addario Denis Wick Dotzauer Edwards Francois
Louis Gard Gator Getzen Hammig Hohner Holton Hoyer Jody Jazz Jupiter Keilwerth King
König & Meyer Kromat Leblanc Lorée Ludwig Majestic Manhasset Marca Marigaux Melton
Muramatsu Musser Neotech P. Mauriat Pearl Powell Rigotti Sankyo Schagerl Schilke Schneider
Schreiber Seiko Selmer Silverstein Steuer Straubinger Studio 49 Theo Wanne Trevor J. James
Vandoren Wilde+Spieth Wittner Yamaha Yanagisawa Zoom